BREITHIÚNAS NA CÚIRTE (an Séú Dlísheomra)

6 Márta 2025*

(Mainneachtain bhallstáit ina chuid oibleagáidí a chomhlíonadh – Airteagal 258 CFAE – Daoine a thuairiscíonn sáruithe ar dhlí an Aontais a chosaint – Treoir (AE) 2019/1937 – Airteagal 26(1) agus (3) – Mainneachtain maidir le trasuí agus le fógra a thabhairt faoi bhearta trasuite – Airteagal 260(3) CFAE – Iarratas go n-ordófar íocaíocht chnapshuime – Critéir maidir le méid an phionóis a shocrú – Cur i bhfeidhm uathoibríoch comhéifeachta déine)

I gCás C-155/23,

CAINGEAN mar gheall ar mhainneachtain oibleagáidí a chomhlíonadh faoi Airteagal 258 agus faoi Airteagal 260(3) CFAE, arna tabhairt an 14 Márta 2023,

an Coimisiún Eorpach, dá ndéanann J. Baquero Cruz agus A. Tokár ionadaíocht, i gcáil Gníomhairí,

iarratasóir,

v

an Ungáir, dá ndéanann M. Z. Fehér ionadaíocht, i gcáil Gníomhaire,

cosantóir,

tugann AN CHÚIRT (an Séú Dlísheomra),

agus í comhdhéanta mar seo a leanas: T. von Danwitz, Leas-Uachtarán na Cúirte, ag feidhmiú mar Uachtarán an Séú Dlísheomra, A. Kumin agus I. Ziemele (Rapóirtéir), Breithiúna,

Abhcóide Ginearálta: N. Emiliou,

Cláraitheoir: A. Calot Escobar,

ag féachaint don nós imeachta i scríbhinn,

tar éis cinneadh a dhéanamh, i ndiaidh an tAbhcóide Ginearálta a éisteacht, breith a thabhairt ar an gcás gan Tuairim,

an Breithiúnas seo a leanas:

* Teanga an cháis: an Ungáiris.

Breithiúnas

1 Lena chaingean, iarrann an Coimisiún Eorpach ar an gCúirt Breithiúnais:

– a dhearbhú, trí mhainneachtain na forálacha reachtaíochta, rialúcháin agus riaracháin uile is gá a ghlacadh chun Treoir (AE) 2019/1937 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 23 Deireadh Fómhair 2019 maidir le cosaint daoine a thuairiscíonn sáruithe ar dhlí an Aontais (IO 2019 L 305, lch. 17), a chomhlíonadh agus trí mhainneachtain na forálacha sin a chur in iúl don Choimisiún, gur mhainnigh an Ungáir na hoibleagáidí atá uirthi de bhun Airteagal 26(1) agus (3) den Treoir sin a chomhlíonadh;

– a ordú don Ungáir an méid is airde den dá chnapshuim seo a leanas a íoc leis an gCoimisiún:

  – méid EUR 3 500 in aghaidh an lae, arna mhéadú faoi líon na laethanta idir an lá tar éis do thréimhse ama an trasuite a leagtar síos sa Treoir sin teacht chun deiridh agus an lá a leigheastar an sárú, nó, in éagmais leighis, an lá a chraoltar an breithiúnas sna himeachtaí seo;

  – cnapshuim íosta EUR 980 000;

– i gcás gur lean an sárú arna chinneadh sa chéad fhleasc go dtí an dáta a thugtar an breithiúnas sa chás seo; ordú don Ungáir íocaíocht phionósach thréimhsiúil de EUR 13 650 a íoc in aghaidh gach lá moille ó dháta an bhreithiúnais sin go dtí an dáta ar a gcomhlíonann an Ungáir na hoibleagáidí atá uirthi faoi Threoir 2019/1937; agus

– a ordú don Ungáir na costais a íoc.

An dlí lena mbaineann

Treoir 2019/1937

2 Luaitear an méid seo a leanas in aithrisí 1 agus 33 de Threoir 2019/1937:

‘(1) [...] Mar sin féin, is minic a chuirtear sceithirí féideartha óna gcuid ábhar imní nó óna gcuid amhrais a thuairisciú mar gheall ar eagla roimh fhrithbheart. Sa chomhthéacs sin, aithnítear níos mó anois ar leibhéal an Aontais [Eorpaigh] agus ar an leibhéal idirnáisiúnta araon a thábhachtaí atá sé cosaint chothromaithe éifeachtach a chur ar fáil do sceithirí.

[...]

(33) Dé ghnáth, bíonn daoine tuairiscithe níos mó ar a gcompord faoi thuairisciú a dhéanamh go hinmheánach, ach amháin má bhíonn cúiseanna acu le tuairisciú go seachtrach. Léirítear i staidéir eimpíreacha gurb iondúil go dtuairiscíonn bunús na sceithirí go hinmheánach, laistigh den eagraíocht ina bhfuil siad ag obair. Is é tuairisciú inmheánach freisin an bealach is fearr le faisnéis a chur chuig na daoine ar féidir leo cuidiú le réiteach luath éifeachtach na rioscaí do leas an phobail. Ag an am céanna, ba cheart an deis a bheith ag an duine tuairiscithe an bealach tuairiscithe is oiriúnaí a roghnú ag brath ar imthosca aonair an cháis. [...]’

3 De réir Airteagal 1 den Treoir sin:

‘Is é is cuspóir don Treoir seo forfheidhmiú dhlí agus bheartais an Aontais a fheabhsú i réimsí sonracha trí íoschaighdeáin choiteanna a leagan síos lena bhforáiltear d’ardleibhéal cosanta do dhaoine a thuairiscíonn sáruithe ar dhlí an Aontais.’

4 Tá an fhoclaíocht in Airteagal 8 den Treoir sin mar a leanas:

‘(1) Áiritheoidh na Ballstáit go mbunóidh eintitis dhlíthiúla san earnáil phríobháideach agus san earnáil phoiblí bealaí agus nósanna imeachta maidir le tuairisciú inmheánach agus bearta leantacha a dhéanamh, tar éis dul i gcomhairle agus i gcomhaontú leis na comhpháirtithe sóisialta, i gcás ina bhforáiltear dó sin sa dlí náisiúnta.

[…]

(9) Beidh feidhm ag mír 1 maidir leis na heintitis dhlíthiúla uile san earnáil phoiblí, lena n-áirítear aon eintiteas atá faoi úinéireacht nó faoi rialú eintiteas den sórt sin.

[…]’

5 Foráiltear le hAirteagal 23(1) den Treoir sin:

‘Déanfaidh na Ballstáit foráil maidir le pionóis éifeachtacha, chomhréireacha agus athchomhairleacha is infheidhme maidir le daoine nádúrtha nó dlítheanacha a dhéanann an méid a leanas:

[…]

(c) a thugann imeachtaí cráiteacha i gcoinne daoine dá dtagraítear in Airteagal 4;

[…]’

6 Foráiltear le hAirteagal 26 de Threoir 2019/1937:

‘(1) Déanfaidh na Ballstáit na forálacha reachtaíochta, rialúcháin agus riaracháin is gá chun an Treoir seo a chomhlíonadh a thabhairt i bhfeidhm faoin 17 Nollaig 2021.

[…]

(3) Nuair a ghlacfaidh na Ballstáit na forálacha dá dtagraítear i míreanna 1 agus 2, beidh tagairt sna forálacha sin don Treoir seo nó beidh tagairt den sórt sin ag gabháil leo tráth a bhfoilsithe oifigiúil. Is iad na Ballstáit a chinnfidh an bealach le tagairt den sórt sin a dhéanamh. Cuirfidh siad téacs na bhforálacha sin in iúl don Choimisiún láithreach.’

Teachtaireacht 2023

7 Le Teachtaireacht 2023/C 2/01 ón gCoimisiún, dar teideal ‘Smachtbhannaí airgeadais le linn imeachtaí um shárú’ (IO 2023 C 2, lch. 1, ‘Teachtaireacht 2023’), cumhdaítear an ‘íocaíocht phionósach’ agus an ‘íocaíocht chnapshuime’ i bpointí 3 agus 4 faoi seach.

8 Foráiltear le pointe 3.2 de Theachtaireacht 2023, a bhaineann le cur i bhfeidhm na comhéifeachta maidir le tromchúis i ríomh na híocaíochta pionósaí laethúla:

‘Meastar i gcónaí gur sárú tromchúiseach é sárú a bhaineann [...] lena mhainneachtain fógra a thabhairt maidir le bearta lena dtrasuitear treoir arna glacadh faoi nós imeachta reachtach. Chun méid an phionóis a chur in oiriúint d’imthosca sonracha an cháis, cinneann an Coimisiún an chomhéifeacht thromchúiseach ar bhonn dhá pharaiméadar: tábhacht rialacha an Aontais a sáraíodh nó nár trasuíodh agus éifeachtaí an tsáraithe ar leasanna ginearálta agus ar leasanna áirithe.

[...]’

9 Foráiltear i bpointe 3.2.2 den Teachtaireacht sin:

‘I gcás caingne a thionscnaítear faoi Airteagal 260(3) CFAE, déanann an Coimisiún comhéifeacht 10 maidir le tromchúis a chur i bhfeidhm go córasach i gcás mainneachtain iomlán bearta trasuite a fhógairt. In Aontas atá bunaithe ar an urraim don smacht reachta, ní mór na treoracha reachtacha uile a mheas ar bhonn na tábhachta céanna agus ní mór do na Ballstáit iad a thrasuí ina n-iomláine laistigh de na teorainneacha ama atá leagtha síos acu.

I gcás mainneachtain pháirteach bearta trasuite a fhógairt, tá tábhacht na bearna trasuite le cur san áireamh nuair a bheidh an chomhéifeacht don tromchúis níos ísle ná 10 á socrú. Ina theannta sin, féadfar éifeachtaí an tsáraithe ar leasanna ginearálta agus ar leasanna ar leith a chur san áireamh [...]’

10 De réir phointe 3.3 den Teachtaireacht sin, dar teideal ‘Feidhm na comhéifeachta don fhad’:

‘[...]

Léirítear an chomhéifeacht don fhad mar iolraitheoir idir 1 agus 3. Ríomhtar é ag ráta 0.10 in aghaidh na míosa ó dháta an chéad bhreithiúnais nó ón lá tar éis an dáta a dtéann an treoir atá i gceist in éag.

[...]’

11 Foráiltear le pointe 3.4 den Teachtaireacht sin, dar teideal ‘Cumas an Bhallstáit íocaíocht a dhéanamh’

‘[...]

Beidh an leibhéal pionóis is gá chun fónamh mar dhíspreagadh éagsúil ag brath ar chumas na mBallstát íocaíocht a dhéanamh. Léirítear an éifeacht dhíspreagthach sin san fhachtóir n. Sainítear é mar mheán ualaithe geoiméadrach d’olltáirgeacht intíre (OTI) [...] an Bhallstáit lena mbaineann i gcomparáid le meán OTInna na mBallstát, ag a bhfuil meáchan de 2, agus de dhaonra an Bhallstáit lena mbaineann, i gcomparáid le meándaonra na mBallstát, ag a bhfuil meáchan de 1. Is ionann sin agus cumas an Bhallstáit íocaíocht a dhéanamh lena mbaineann i ndáil le cumas na mBallstát eile íocaíocht a dhéanamh:

$$\text{n factor} = \left(\frac{\text{GDP}_\text{n}}{\text{GDP}_\text{avg}}\right)^{2/3} \times \left(\frac{\text{Pop}_\text{n}}{\text{Pop}_\text{avg}}\right)^{1/3}$$

[...]

[Chinn] an Coimisiún athbhreithniú a dhéanamh ar a mhodh chun an fhachtóir n a ríomh, atá anois ag brath go príomha ar OTI na mBallstát agus go cúlráideach ar a ndaonra mar chritéar déimeagrafach lenar féidir diall réasúnach a choinneáil idir na Ballstáit éagsúla. Agus daonra na mBallstát á chur san áireamh le haghaidh an tríú cuid de ríomh an fhachtóra, laghdaíonn sé go dtí leibhéal réasúnta an t-athrú ar fhachtóirí n na mBallstát, i gcomparáid le ríomh atá bunaithe ar OTI na mBallstát, agus ar an méid sin amháin. Cuireann sé freisin gné den chobhsaíocht le ríomh an fhachtóra n, ós rud é nach dócha go mbeidh an daonra éagsúil go suntasach ar bhonn bliantúil. I gcodarsnacht leis sin, d'fhéadfadh luaineachtaí bliantúla níos mó a bheith ag OTI Ballstáit, go háirithe i dtréimhsí géarchéime eacnamaíochta. Ag an am céanna, ós rud é gurb ionann OTI an Bhallstáit agus dhá thrian den ríomh i gcónaí, tá sé fós ina phríomhfhachtóir chun measúnú a dhéanamh ar chumas íocaíochta.

[...]'

12 Sonraítear modh ríofa na cnapshuime i bpointe 4.2 den Teachtaireacht sin mar a leanas:

'Ríomhtar an chnapshuim ar bhealach atá cosúil, a bheag nó a mhór, leis an modh chun an íocaíocht phionósach a ríomh, is é sin:

– méid cothromráta a iolrú faoi chomhéifeacht don tromchúis,

– an toradh a iolrú faoin bhfachtóir n,

– an toradh a iolrú faoi líon na laethanta a leantar den sárú [...]

[...]'

13 Foráiltear le bpointe 4.2.1 den Teachtaireacht sin:

'Chun an chnapshuim a ríomh, tá an méid laethúil le hiolrú faoi líon na laethanta a leanann an sárú ar aghaidh. Sainmhínítear an méid seo a leanas mar a leanas:

[...]

– i gcás caingne a thionscnaítear faoi Airteagal 260(3) [CFAE], is é sin líon na laethanta idir an lá tar éis dhul in éag an spriocdháta don trasuí a leagtar amach sa treoir atá i gceist agus an dáta a dtagann deireadh leis an sárú, nó, mura gcomhlíontar é, dáta seachadta an bhreithiúnais faoi Airteagal 260 [CFAE].

[...]'

14 De réir phointe 4.2.2 den Teachtaireacht sin:

‘Chun an chnapshuim a ríomh, cuireann an Coimisiún an chomhéifeacht don tromchúis chéanna i bhfeidhm agus an fachtóir n seasta céanna agus a chuireann sé i bhfeidhm chun an íocaíocht phionósach a ríomh [...]

Tá méid an chothromráta don chnapshuim níos ísle ná d’íocaíochtaí pionósacha. [...]

Tá méid an chothromráta is infheidhme maidir leis an gcnapshuim leagtha amach i bpointe 2 d’Iarscríbhinn I.

[...]’

15 Foráiltear le hIarscríbhinn I a ghabhann leis an Teachtaireacht sin, dar teideal ‘Sonraí a úsáidtear chun smachtbhannaí airgeadais arna moladh don Chúirt a chinneadh’, i bpointe 2 di, go socraítear méid an chothromráta don íocaíocht chnapshuime a luaitear i bpointe 4.2.2 den Teachtaireacht sin ag EUR 1 000 in aghaidh an lae, is é sin aon trian den cothromráta le haghaidh íocaíochtaí pionósacha, agus, i bpointe 3, go bhfuil an fachtóir ‘n’ don Ungáir socraithe ag 0.35. Sonraítear i bpointe 5 den Iarscríbhinn I sin gurb ionann an chnapshuim íosta atá socraithe don Bhallstát sin agus EUR 980 000.

An nós imeachta réamhdhlíthíochta agus na himeachtaí os comhair na Cúirte

16 An 27 Eanáir 2022, sheol an Coimisiún litir fógra foirmiúil chuig an Ungáir inar líomhnaíodh nár thug sí fógra dó faoi na forálacha reachtaíochta, rialúcháin agus riaracháin is gá a ghlacadh chun Treoir 2019/1937 a chomhlíonadh, a ndeachaigh a tréimhse thrasuite in éag an 17 Nollaig 2021. Sna freagraí uaithi an 18 Márta agus an 3 Bealtaine 2022, chuir an Ungáir an Coimisiún ar an eolas go raibh na forálacha is gá á ndréachtú, toisc gur ghá dlí agus rialacháin nua a dhréachtú i bhfoirm foraithne rialtais chun an Treoir seo a thrasuí sa dlí náisiúnta. Bhí beartaithe go n-achtófaí an dlí sin ag deireadh mhí na Samhna 2022.

17 In éagmais aon fhógra ina dhiaidh sin maidir le trasuí Threoir 2019/1937, chuir an Coimisiún tuairim réasúnaithe faoi bhráid na hUngáire an 22 Iúil 2022, inar iarr sé uirthi a hoibleagáidí faoin Treoir sin a chomhlíonadh laistigh de thréimhse dhá mhí ón tuairim sin a fháil.

18 An 13 Meán Fómhair 2022, chuir an Ungáir Dlí Uimh. CLXV 2013 maidir le gearáin agus tuairiscí ar leas an phobail agus Foraithne an Rialtais Uimh. 50/2013 (II.25) maidir leis an gcóras bainistíochta ionracas laistigh de chomhlachtaí riaracháin phoiblí agus na socruithe maidir le teagmhálacha le hionadaithe leasa, in iúl don Choimisiún mar fhorálacha lena gcumasaítear trasuí páirteach Threoir 2019/1937.

19 Ina freagra an 15 Meán Fómhair 2022 ar an tuairim réasúnaithe, chuir an Ungáir in iúl go raibh an dréachtdlí lena gcumasaítear trasuí iomlán na treorach sin á ullmhú faoi láthair.

20 Ós rud é nár chomhlíon an Ballstát sin a oibleagáidí go fóill, chinn an Coimisiún, an 14 Márta 2023, an chaingean seo a thabhairt os comhair na Cúirte Breithiúnas.

21 Le cinneadh ó Uachtarán na Cúirte an 7 Eanáir 2024, cuireadh bac ar na himeachtaí go dtí go dtabharfar an breithiúnas atá le tabhairt i gCás C-147/23. Tar éis bhreithiúnas an 25 Aibreán 2024 a thabhairt, *an Coimisiún* v *an Pholainn (an Treoir maidir le Sceithirí)* (C-147/23, EU:C:2024:346), cuireadh tús arís leis na himeachtaí sa chás seo le cinneadh ó Uachtarán na Cúirte Breithiúnais an lá céanna.

22 Le doiciméad an 30 Meán Fómhair 2024, chuir an Coimisiún an Chúirt ar an eolas go bhféadfaí a mheas go raibh trasuí Threoir 2019/1937 curtha i gcrích ag an Ungáir an 24 Iúil 2023, dáta theacht i bhfeidhm Dhlí Uimh. XXV 2023 maidir leis na rialacha a bhaineann le maidir le gearáin agus tuairiscí ar leas an phobail lucht sceite eolais agus dáta theacht i bhfeidhm Fhoraithne an Rialtais Uimh. 225/2023 an 8 Meitheamh 2023 lena n-ainmnítear na comhlachtaí rialtais a gceanglaítear orthu córas tuairiscithe mí-úsáide ar leithligh a chur ar bun. Dá réir sin, ar an gcéad dul síos, tharraing an Coimisiún a chaingean siar go páirteach, ag cur deireadh lena iarraidh go ndéanfaí íocaíocht phionósach a shocrú agus, ar an dara dul síos, leasaigh sé a éileamh go ndéanfaí a ordú don Bhallstát sin cnapshuim a íoc, ag éileamh mhéid EUR 2 040 500 ina leith sin.

An chaingean

Mainneachtain in oibleagáidí a chomhlíonadh faoi Airteagal 258 CFAE

Argóintí na bpáirtithe

23 Meabhraíonn an Coimisiún go gceanglaítear ar na Ballstáit, de bhun an tríú mír d'Airteagal 288 CFAE, na forálacha is gá a ghlacadh chun treoracha a thrasuí ina gcóras dlí náisiúnta, laistigh de na teorainneacha ama a leagtar síos sna treoracha sin, agus na forálacha sin a chur in iúl don Choimisiún láithreach.

24 Sonraíonn an Coimisiún nach mór measúnú a dhéanamh ar aon mhainneachtain sna hoibleagáidí sin a chomhlíonadh de réir na staide sa Bhallstát ag deireadh na tréimhse arna leagan síos sa tuairim réasúnaithe a chuir an Coimisiún chuig an mBallstát.

25 Sa chás seo, theip ar an Ungáir na forálacha sin a ghlacadh nó an Coimisiún a chur ar an eolas faoina nglacadh roimh dhul in éag don tréimhse a leagtar síos sa tuairim réasúnaithe an 22 Iúil 2022.

26 Tugann an Ungáir le fios gur foilsíodh Dlí Uimh. XXV de 2023 an 25 Bealtaine 2023 le teacht i bhfeidhm 60 lá tar éis an dáta sin. Luaitear ann freisin gurbh ar an dáta sin a bhí Foraithne an Rialtais Uimh. 225/2023, a glacadh de bhun an údaraithe a deonaíodh le Dlí Uimh. XXV 2023 le teacht i bhfeidhm. Maíonn an Ballstát sin freisin go ndearna sé bearta chun fógra a thabhairt don Choimisiún faoin dlí sin láithreach tar éis a fhoilsithe, is é sin le rá, an 26 Bealtaine 2023. Dá bhrí sin, measann an Ungáir go raibh trasuí Threoir 2019/1937 curtha i gcrích ar dháta theacht i bhfeidhm an dlí sin agus Fhoraithne an Rialtais Uimh. 225/2023 lena mbaineann, sa chaoi gur cheart caingean an Choimisiúin a dhíbhe.

27 Mar mhalairt air sin, cuireann an Ungáir in iúl, le linn an nós imeachta réamhdhlíthíochta, gur chur Dlí Uimh. CLXV 2013 in iúl don Choimisiún mar bheart lena dtrasuitear Treoir 2019/1937 go páirteach. I ndáil leis sin, agus í ag brath ar bhreithiúnas an 16 Iúil 2020, an Coimisiún v Éire

(Sciúradh Airgid) (C-550/18, EU:C:2020:564), áitíonn an Ungáir nach bhfágann easpa tagartha don Treoir sin sna forálacha náisiúnta ar tugadh fógra ina leith nach féidir iad a chur san áireamh mar bhearta trasuite pháirtigh, ós rud é nach bhfuil sa tagairt don Treoir sin ach foirmiúlacht.

28 Ina fhreagra, luann an Coimisiún nár tháinig Dlí Uimh. XXV de 2023 agus Foraithne an Rialtais Uimh. 225/2023, ar chur an Ungáir in iúl dó ina leith mar fhorálacha lena gcumasaítear Treoir 2019/1937 a thrasuí, i bhfeidhm faoin lá a taisceadh an phléadáil sin, eadhon an 12 Iúil 2023.

29 Thairis sin, maidir le forálacha na reachtaíochta atá ann cheana ar thug an Ungáir fógra ina leith le linn an nós imeachta réamhdhlíthíochta, tugann an Coimisiún dá aire nár sheol an Ballstát sin aon tábla comhghaoil chuige. Tá doiciméad den sórt sin níos tábhachtaí fós, áfach, ós rud é go n-eascraíonn na forálacha ar tugadh fógra ina leith as reachtaíocht leathan agus ghinearálta, rud nach gcuireann ar chumas an Choimisiúin amháin measúnú a dhéanamh ar a n-ábharthacht mar bhearta lena dtrasuitear forálacha Threoir 2019/1937.

30 In aon chás, cuireann an Coimisiún in iúl nach mór do thrasuí treorach a bheith mar thoradh ar bheart sonrach ina bhfuil tagairt don treoir sin. Ní foirmiúlacht amháin atá ann, toisc go gcuireann tagairt den sórt sin ar chumas thairbhithe na gceart a dhíorthaíonn siad ón mbeart trasuite eolas a bheith acu ar a thionscnamh agus ar na hiarmhairtí a eascraíonn as.

31 Ina hathfhreagra, luann an Ungáir gur sheol sí tábla comhghaoil chuig an gCoimisiún, an 14 Meitheamh 2023, ina leagtar amach forálacha an dlí náisiúnta atá beartaithe chun Treoir 2019/1937 a thrasuí.

32 Ina theannta sin, ní féidir leis an gCoimisiún teacht ar an gconclúid nach ndearnadh aon trasuí nó nár tugadh aon fhógra faoi fhorálacha trasuite ar an bhforas amháin nach bhfuil tagairt don treoir sin sna forálacha ar tugadh fógra dó ina leith.

33 Ar deireadh, sonraíonn an Ballstát sin, ina bharúlacha an 4 Samhain 2024 mar fhreagairt ar éilimh bhreise an Choimisiúin an 30 Meán Fómhair 2024, nach féidir leis an institiúid sin a éileamh a choinneáil gur cheart ordú a thabhairt don Bhallstát sin cnapshuim a íoc, ag féachaint do na bearta éagsúla lena dtrasuítear Treoir 2019/1937 ar tugadh fógra don Choimisiún ina leith sular glacadh Dlí Uimh. XXV de 2023 agus Foraithne an Rialtais Uimh. 225/2023.

Measúnú na Cúirte

34 Faoi Airteagal 26(1) de Threoir 2019/1937, bhí ar na Ballstáit na dlíthe, na rialacháin agus na forálacha riaracháin is gá chun an treoir sin a chomhlíonadh a thabhairt i bhfeidhm faoin 17 Nollaig 2021. Nuair a ghlacfaidh na Ballstáit na forálacha náisiúnta sin, beidh tagairt iontu don Treoir seo nó beidh tagairt den sórt sin ag gabháil leo tráth a bhfoilsithe oifigiúil. Thairis sin, sonraítear le hAirteagal 26(3) den Treoir sin, nuair a ghlacfaidh na Ballstáit na forálacha náisiúnta sin, beidh tagairt sna forálacha sin don Treoir sin nó beidh tagairt den sórt sin ag gabháil leo tráth a bhfoilsithe oifigiúil.

35 I gcomhréir leis an gcásdlí socair, ní mór measúnú a dhéanamh ar mainníodh nó nár mainníodh sna hoibleagáidí a chomhlíonadh de réir na staide sa Bhallstát ag deireadh na tréimhse arna leagan síos sa tuairim réasúnaithe agus nach bhfuil an Chúirt in ann na hathruithe ar an scéal ina dhiaidh a chur san áireamh (breithiúnas an 25 Aibreán 2024, *an Coimisiún* v *an Pholainn (an Treoir maidir le Sceithirí)*, C-147/23, EU:C:2024:346, mír 28 agus an cásdlí dá dtagraítear).

36 Thairis sin, rialaigh an Chúirt Bhreithiúnais arís agus arís eile, má cheanglaítear go sainráite le treoir ar na Ballstáit a áirithiú go n-áireofar tagairt di sna bearta is gá lena dtrasuitear an treoir nó go ndéanfar tagairt den sórt sin nuair a fhoilsítear na bearta sin go hoifigiúil, gur gá, in aon chás, do na Ballstáit beart sonrach a ghlacadh lena dtrasuitear an treoir atá i gceist (breithiúnas an 14 Márta 2024, *an Coimisiún* v *an Laitvia (an Cód um Chumarsáid Leictreonach Eorpach)*, C-454/22, EU:C:2024:235, mír 33 agus an cásdlí dá dtagraítear).

37 Sa chás seo, tar éis dó a chinneadh nár chuir an Ungáir na forálacha is gá chun Treoir 2019/1937 a thrasuí in iúl dó, chuir an Coimisiún tuairim réasúnaithe faoi bhráid an Bhallstáit sin an 22 Iúil 2022, inar iarradh air, laistigh de thréimhse dhá mhí ón tuairim sin a fháil, na hoibleagáidí dá dtagraítear sa tuairim sin a chomhlíonadh.

38 Mar is léir ón gcosaint agus ón athfhreagra arna dtaisceadh ag an Ungáir sna himeachtaí seo, ar dhul in éag na tréimhse sin, níor ghlac an Ungáir na forálacha reachtaíochta sin agus, dá bhrí sin, níor chuir sí na forálacha sin in iúl don Choimisiún ach oiread.

39 Is fíor, an 13 Meán Fómhair 2022, gur chuir an Ungáir Dlí Uimh. CLXV 2013 maidir le gearáin agus tuairiscí ar leas an phobail agus Foraithne an Rialtais Uimh. 50/2013 (II.25) in iúl don Choimisiún, mar bhearta lena dtrasuitear Treoir 2019/1937 go páirteach. Ina theannta sin, chuir an Ballstát sin in iúl, ina fhreagra ar an tuairim réasúnaithe, go raibh an dréachtdlí lena dtrasuitear an treoir sin á ullmhú faoi láthair.

40 Mar sin féin, is iomchuí a chinneadh, ar an gcéad dul síos, trína chur in iúl gur ghá trasuí Threoir 2019/1937 a thabhairt chun críche le linn 2023, go n-aithníonn an Ungáir nár baineadh amach trasuí iomlán na Treorach sin sa dlí náisiúnta faoi dhul in éag na tréimhse a leagtar síos in Airteagal 26(1) di, eadhon an 17 Nollaig 2021, nó faoi dhul in éag na tréimhse a leagtar síos sa tuairim réasúnaithe, eadhon an 22 Meán Fómhair 2022.

41 Ar an dara dul síos, maidir le forálacha an dlí náisiúnta a cuireadh in iúl don Choimisiún le linn an nós imeachta réamhdhlíthíochta, i bhfianaise an chásdlí dá dtagraítear i mír den 36 bhreithiúnas seo, ní leor gur chomhlíon dlí Ballstáit atá i bhfeidhm roimh theacht i bhfeidhm Threoir 2019/1937 an Treoir sin cheana féin chun an oibleagáid atá ar an mBallstát sin an Treoir sin a thrasuí ina dhlíchóras a eisiamh agus, dá bhrí sin, chun údar a thabhairt le mainneachtain den sórt sin oibleagáidí a chomhlíonadh (breithiúnas an 14 Márta 2024, *an Coimisiún* v *an Laitvia (an Cód um Chumarsáid Leictreonach Eorpach)*, C-454/22, EU:C:2024:235, mír 42).

42 Is gá a mheabhrú nach mór forálacha treorach a chur chun feidhme le brí cheangailteach dhoshéanta agus leis an tsainiúlacht, leis an mbeachtas agus leis an tsoiléireacht is gá chun ceanglais na deimhneachta dlíthiúla a chomhlíonadh lena gceanglaítear, i gcás ina mbeartaítear leis an treoir cearta a chruthú do dhaoine aonair, gur cheart a chur ar chumas na dtairbhithe a bheith ar an eolas faoi mhéid iomlán a gceart (breithiúnas an 12 Bealtaine 2022, *U.I. (Ionadaí indíreach custaim)*, C-714/20, EU:C:2022:374, mír 59).

43 Ós rud é nach bhfuil aon tagairt do Threoir 2019/1937 i bhforálacha an dlí náisiúnta ar chur an Ungáir in iúl le linn an nós imeachta réamhdhlíthíochta, ní féidir a mheas, áfach, go gcomhlíonann siad na ceanglais a leagtar amach sa mhír roimhe seo.

44 Ní mór a chinneadh, dá bhrí sin, toisc nár ghlac sí, ar dhul in éag na tréimhse a fhorordaítear i dtuairim réasúnaithe an 22 Iúil 2022, na dlíthe, na rialacháin agus na forálacha riaracháin is gá chun Treoir 2019/1937 a chomhlíonadh agus, toisc nár thug sí fógra faoi na forálacha sin don Choimisiún, gur mhainnigh an Ungáir a cuid oibleagáidí faoi Airteagal 26(1) agus (3) den Treoir sin a chomhlíonadh;

An iarraidh a rinneadh faoi Airteagal 260(3) CFAE

Argóintí na bpáirtithe

45 Agus méid na cnapshuime á shocrú aige, braitheann an Coimisiún ar na prionsabail ghinearálta dá dtagraítear i bpointe 2 de Theachtaireacht 2023 agus ar an modh ríofa a leagtar amach i bpointí 3 agus 4 den Teachtaireacht sin. Go háirithe, cuireann an institiúid sin in iúl gur cheart méid an phionóis airgeadais a chinneadh ar bhonn na gcritéar bunúsach, eadhon tromchúis an tsáraithe, a fhad agus an gá lena áirithiú go mbeidh an pionós ina bhac ar sháruithe eile.

46 Ar an gcéad dul síos, maidir le tromchúis an tsáraithe, meabhraíonn an Coimisiún go bhfuil an chomhéifeacht is infheidhme faoi Theachtaireacht 2023 idir 1 agus 20 ar a laghad. Sonraíonn an institiúid sin, i gcomhréir le pointe 3.2.2 den Teachtaireacht sin, go ndéanann sé comhéifeacht 10 maidir le tromchúis a chur i bhfeidhm go córasach i gcás mhainneachtain iomlán na bhforálacha lena gcumasaítear treoir a thrasuí a fhógairt, aon mhainneachtain treoir a thrasuí agus na forálacha sin ar an leibhéal céanna tromchúise a fhógairt, gan beann ar chineál fhorálacha na Treorach lena mbaineann.

47 Ar an dara dul síos, maidir le fad an tsáraithe, cuireann an Coimisiún in iúl go bhfuil an fad sin coibhéiseach le líon na laethanta a leantar den sárú, chun críocha an chnapshuim a ríomh. Ríomhtar an fad sin i gcomhréir le pointe 4.2.1 de Theachtaireacht 2023 agus comhfhreagraíonn sé don líon laethanta idir an lá tar éis dhul in éag an sprioc-ama chun an treoir atá i gceist a thrasuí agus an lá ar scoireadh den sárú.

48 Ar an tríú dul síos, maidir leis an gcritéar a bhaineann leis an ngá lena áirithiú go mbeidh an pionós ina bhac, i bhfianaise chumas íocaíochta an Bhallstáit lena mbaineann, dearbhaíonn an Coimisiún go gcuirtear an critéar sin in iúl leis an bhfachtóir ‘n’ a shocraítear do gach Ballstát i bpointe 3 d’Iarscríbhinn I a ghabhann le Teachtaireacht 2023. Tá a ríomh bunaithe ar an gcóimheas idir OTI an Bhallstáit lena mbaineann agus meán-OTI náisiúnta an Aontais arna iolrú faoin gcóimheas idir daonra an Bhallstáit sin agus meándaonra náisiúnta an Aontais. Déanfar an chéad chóimheas a ualú mar dhá thrian agus déanfar an dara cóimheas a ualú mar aon trian. De bhun phointe 3, is é 0.35 an fachtóir ‘n’ don Ungáir.

49 Dá réir sin, molann an Coimisiún, de bhun phointe 4.2 de Theachtaireacht 2023, comhéifeacht 10 maidir le tromchúis agus an fachtóir ‘n’ de 0.35 a chur i bhfeidhm. Ba cheart toradh an dá eilimint sin a iolrú faoin gcnapshuim a shocraítear i bpointe 2 d’Iarscríbhinn I a ghabhann leis an Teachtaireacht sin, eadhon EUR 1 000, a chomhfhreagraíonn do shuim EUR 3 500, arna iolrú faoi líon na laethanta a leantar den sárú, i gcomhréir le pointe 4.2.1 den Teachtaireacht sin. Sonraíonn an Coimisiún nach mór íocaíocht na cnapshuime sin a fhorchur, ar choinníoll go bhfuil sé níos mó ná EUR 980 000, arb í an chnapshuim íosta atá socraithe don Ungáir faoi phointe 5 d’Iarscríbhinn I a ghabhann le Teachtaireacht 2023.

50 Ina cosaint, tugann an Ungáir faoi deara, ar an gcéad dul síos, nach gcuirtear san áireamh sna tograí ón gCoimisiún a bhaineann le méid na cnapshuime, ar an gcéad dul síos, gur foilsíodh Dlí Uimh. XXV de 2023 an 25 Bealtaine 2023 agus go raibh sé le teacht i bhfeidhm, in éineacht le Foraithne an Rialtais Uimh. 225/2023, an 24 Iúil 2023, agus ar an gcaoi sin gur cuireadh trasuí Threoir 2019/1937 i gcrích, agus, ar an dara dul síos, gur cuireadh in iúl don Choimisiún faoi ghnéithe den reachtaíocht atá ann cheana lena dtrasuitear an treoir sin go páirteach le linn an nós imeachta réamhdhlíthíochta.

51 Ina dhiaidh sin, cuireann an Ungáir in iúl, mar imthoisc mhaolaitheach, gurb í an chaingean seo an chéad nós imeachta um shárú ina coinne ar bhonn Airteagal 260(3) CFAE.

52 Ar deireadh, ós rud é gur cuireadh moill ar roinnt Ballstát Treoir 2019/1937 a thrasuí, léirítear na deacrachtaí tromchúiseacha atá roimh chórais dlí náisiúnta maidir le forálacha náisiúnta trasuite a ghlacadh.

53 Áitíonn an Ungáir, go príomha, gur cheart diúltú d'éilimh an Choimisiúin agus, mar mhalairt air sin, gur cheart méid na cnapshuime atá beartaithe a laghdú.

54 Ina fhreagra, deir an Coimisiún, ós rud é nár sheol an Ungáir tábla comhghaoil chuige agus fógra á thabhairt aici faoi ghnéithe a reachtaíochta atá ann cheana ar bearta iad lena dtrasuitear Treoir 2019/1937 go páirteach, nach féidir léi measúnú a dhéanamh ar ábharthacht na mbeart sin.

55 Ina theannta sin, ós rud é nach mór pionóis airgeadais a chinneadh ar bhonn critéir oibiachtúla, áitíonn an Coimisiún nach féidir leis na himthosca a chuir an Ungáir chun cinn ina cosaint údar a thabhairt le laghdú ar mhéid na bpionós airgeadais atá beartaithe.

56 Ina hathfhreagra, áitíonn an Ungáir nach féidir leis an gCoimisiún staonadh ón reachtaíocht atá ann cheana a chuir sé in iúl dó a chur san áireamh agus méid na bpionós airgeadais á chinneadh aige. Mar thoradh ar chur chuige an Choimisiúin, bheadh drogall ar na Ballstáit na forálacha náisiúnta a shainaithint agus fógra a thabhairt fúthu, sula ndéanfaí treoir a thrasuí go hiomlán, rud a d'áiritheodh trasuí páirteach na treorach sin ar a laghad, cé go mbeadh sé roimh ghlacadh na treorach sin.

57 Ar na cúiseanna sin, áitíonn an Ungáir arís a príomhéileamh gur cheart caingean an Choimisiúin a dhíbhe agus, mar mhalairt air sin, gur cheart méid na cnapshuime atá beartaithe a laghdú.

58 Ina mhaímh bhreise an 30 Meán Fómhair 2024, leasaíonn an Coimisiún méid na cnapshuime atá á lorg, agus é den tuairim gur trasuíodh Treoir 2019/1937 go hiomlán an 24 Iúil 2023. Molann sé gur cheart líon na laethanta a lean an sárú a mheas mar laethanta idir an 18 Nollaig 2021, is é sin le rá, an lá tar éis dhul in éag an sprioc-ama chun an treoir sin a thrasuí, agus an 23 Iúil 2023, is é sin le rá, an lá roimh theacht i bhfeidhm na mbeart trasuite. Mar thoradh air sin, ní mór an méid laethúil molta de EUR 3 500 (10 x 0.35 x 1000) a iolrú faoi líon na laethanta a lean an sárú, eadhon 583 lá. Dá bhrí sin, is é méid na cnapshuime a iarrtar EUR 2 040 500.

59 Ina barúlacha an 4 Samhain 2024 maidir leis na maíomh sin, meabhraítear don Ungáir an seasamh a chuir sí in iúl san athfhreagra.

Measúnú na Cúirte

60 Foráiltear leis an gcéad fhomhír d'Airteagal 260(3) CFAE, nuair a thabharfaidh an Coimisiún caingean os comhair na Cúirte Breithiúnais de bhun Airteagal 258 CFAE ar an bhforas gur mhainnigh an Ballstát i dtrácht a oibleagáid a chomhlíonadh maidir leis na forálacha is gá a chur in iúl lena ndéantar treoir a glacadh i gcomhréir le nós imeachta reachtach a thrasuí, go bhféadfaidh sé, nuair is iomchuí leis, méid na cnapshuime nó na híocaíochta pionósaí a bheidh le híoc ag an mBallstát i dtrácht a mheasfaidh sé is iomchuí sna himthosca, a shonrú. I gcomhréir leis an dara fomhír d'Airteagal 260(3) CFAE, má chinneann an Chúirt Bhreithiúnais go bhfuil mainneachtain ann oibleagáidí a chomhlíonadh féadfaidh sí cnapshuim nó íocaíocht phionósach a fhorchur ar an mBallstát i dtrácht nach mó ná an méid a shonróidh an Coimisiún, agus tiocfaidh an oibleagáid íocaíochta i bhfeidhm ar an dáta arna shocrú ag an gCúirt Bhreithiúnais ina breithiúnas.

61 Ós rud é, mar is léir ó mhír 44 den bhreithiúnas seo, go n-aithnítear, ar dhul in éag na tréimhse a leagtar síos sa tuairim réasúnaithe an 22 Iúil 2022, nár ghlac an Ungáir ná, dá bhrí sin, nár chuir sí in iúl don Choimisiún na forálacha reachtaíochta, rialúcháin agus riaracháin is gá chun forálacha Threoir 2019/1937 a thrasuí ina dlí náisiúnta, tagann an sárú a shuigh amhlaidh faoi raon feidhme Airteagal 260(3) CFAE.

62 Thairis sin, ní mór a mheabhrú gurb é an cuspóir atá á shaothrú ag an gcóras a leagtar amach in Airteagal 260(3) CFAE, ní hamháin chun na Ballstáit a spreagadh deireadh a chur, a luaithe is féidir, le sárú a leanfadh, in éagmais foráil den sórt sin, de bheith ann, ach freisin chun an nós imeachta maidir le smachtbhannaí airgeadais a fhorchur a shimpliú agus a bhrostú i ndáil le mainneachtain an oibleagáid fógra a thabhairt faoi fhorálacha náisiúnta lena dtrasuitear treoir arna glacadh i gcomhréir leis an nós imeachta reachtach a chomhlíonadh (breithiúnas an 25 Aibreán 2024, *an Coimisiún* v *an Pholainn (an Treoir maidir le Sceithirí)*, C-147/23, EU:C:2024:346, mír 57 agus an cásdlí dá dtagraítear).

63 Chun an cuspóir sin a bhaint amach, déantar foráil in Airteagal 260(3) CFAE maidir le, *inter alia*, cnapshuim a fhorchur mar phionóis airgeadais.

64 Ní mór go mbeadh ordú íocaíocht na cnapshuime bunaithe ar mheasúnú ar na héifeachtaí ar leasanna poiblí agus príobháideacha a bhaineann le mainneachtain na hoibleagáidí atá ar an mBallstát lena mbaineann a chomhlíonadh, go háirithe i gcás ina leanann an sárú ar feadh tréimhse fhada (féach, chuige sin, breithiúnas an 25 Aibreán 2024, *an Coimisiún* v *an Pholainn (an Treoir maidir le Sceithirí)*, C-147/23, EU:C:2024:346, mír 59 agus an cásdlí dá dtagraítear).

65 I ndáil leis sin, tugann an Coimisiún cúiseanna le cineál agus méid na smachtbhannaí airgeadais atá á lorg, agus na treoirlínte arna nglacadh aige á gcur san áireamh, amhail na treoirlínte atá ina theachtaireachtaí, a chuidíonn, cé nach bhfuil siad ceangailteach ar an gCúirt, lena áirithiú go mbeidh gníomhartha na hinstitiúide féin trédhearcach, intuartha agus comhsheasmhach leis an deimhneacht dhlíthiúil (breithiúnas an 25 Aibreán 2024, *an Coimisiún* v *an Pholainn (an Treoir maidir le Sceithirí)*, C-147/23, EU:C:2024:346, mír 60 agus an cásdlí dá dtagraítear).

66 Maidir le cibé an iomchuí cnapshuim a fhorchur, is faoin gCúirt atá sé, i ngach cás agus i bhfianaise imthosca an cháis atá os a comhair agus de réir leibhéal an áitithe agus an díspreagtha is cosúil a cheanglaítear léi, na smachtbhannaí airgeadais is iomchuí a dhearbhú, go háirithe chun

cosc a chur ar atarlú sáruithe comhchosúla ar dhlí an Aontais (breithiúnas an 25 Aibreán 2024, *an Coimisiún* v *an Pholainn (an Treoir maidir le Sceithirí)*, C-147/23, EU:C:2024:346, mír 62 agus an cásdlí dá dtagraítear).

67 Sa chás i dtrácht, ní mór a chinneadh, d'ainneoin gur chomhoibrigh an Ungáir le seirbhísí an Choimisiúin le linn an nós imeachta réamhdhlíthíochta agus gur chuir sí in iúl di forálacha dá dlí atá ann cheana a d'fhéadfadh a bheith ina dtrasuí ar fhorálacha áirithe de Threoir 2019/1937, gur léiriú iad na gnéithe dlíthiúla agus fíorasacha go léir a bhaineann leis an sárú ar oibleagáidí a bunaíodh nach mór beart athchomhairleach a ghlacadh, amhail cnapshuim a fhorchur, má táthar chun cosc éifeachtach a chur ar sháruithe comhchosúla ar dhlí an Aontais amach anseo. Ar an gcéad dul síos, ní raibh sé ach tar éis tuairim réasúnaithe an 22 Iúil 2022 a fháil gur thug an Ungáir fógra don institiúid sin, an 13 Meán Fómhair 2022, faoi fhorálacha a dlí náisiúnta a mheas sí a bheith ag trasuí forálacha áirithe de Threoir 2019/1937. Ina dhiaidh sin, níor tugadh an fógra sin ach cúpla lá roimh dhul in éag na tréimhse a leagtar síos i dtuairim réasúnaithe an 22 Iúil 2022, cé go raibh na forálacha ar tugadh fógra ina leith faoin dáta sin sa dlíchóras náisiúnta cheana féin sular glacadh an treoir sin. Ar deireadh, leis na forálacha ar tugadh fógra ina leith, níor ceadaíodh trasuí éifeachtach, sonrach agus iomlán na treorach, mar a fuarthas i mír 43 thuas.

68 Is iomchuí a thabhairt faoi deara, ar thaobh amháin, nach raibh aon tagairt do Threoir 2019/1937 sna forálacha sin, ar tugadh fógra fúthu roimh dhul in éag na tréimhse a leagtar síos i dtuairim réasúnaithe an 22 Iúil 2022. Socraítear, áfach, gurb é is aidhm don fhógra a cheanglaítear ar na Ballstáit, i gcomhréir le prionsabal an chomhair dhílis a leagtar síos in Airteagal 4(3) CAE, gnóthú chúraimí an Choimisiúin a éascú, arb éard atá iontu, *inter alia*, faoi Airteagal 17 CAE, cur i bhfeidhm fhorálacha na gConarthaí agus bearta arna nglacadh ag na hinstitiúidí dá mbun a áirithiú. Dá bhrí sin, ní mór faisnéis atá soiléir agus beacht go leor a bheith san fhógra sin maidir le substaint na rialacha náisiúnta lena dtrasuitear treoir. Ní mór a léiriú go soiléir san fhógra sin, a bhféadfar tábla comhghaoil a chur leis, na dlíthe, na rialacháin agus na forálacha riaracháin trína measann an Ballstát go bhfuil na ceanglais éagsúla a fhorchuirtear air leis an treoir sin comhlíonta aige. In éagmais na faisnéise sin, níl an Coimisiún in ann a fháil amach ar chuir an Ballstát an treoir chun feidhme ina hiomláine i ndáiríre (breithiúnas an 8 Iúil 2019, *an Coimisiún* v *an Bheilg (Airteagal 260(3) CFAE - Líonraí ardluais)*, C-543/17, EU:C:2019:573, mír 51).

69 Ar an taobh eile, mar a meabhraíodh i mír 36 den bhreithiúnas seo, má cheanglaítear go sainráite le treoir ar na Ballstáit a áirithiú go n-áireofar tagairt di sna bearta is gá lena dtrasuitear an treoir nó go ndéanfar tagairt den sórt sin nuair a fhoilsítear na bearta sin go hoifigiúil, ní mór do na Ballstáit, in aon chás, beart sonrach a ghlacadh lena dtrasuitear an treoir atá i gceist.

70 Dá bhrí sin, ós rud é nach raibh aon tagairt do Threoir 2019/1937 sna forálacha ar thug an Ungáir fógra fúthu roimh dhul in éag na tréimhse a leagtar síos i dtuairim réasúnaithe an 22 Iúil 2022 agus nach raibh doiciméad míniúcháin ag gabháil leo, ní féidir brath orthu chun amhras a chaitheamh ar chnapshuim a fhorchur sa chás seo.

71 Maidir le méid na cnapshuime sin a ríomh, ba cheart a mheabhrú, de bhun Airteagal 260(3) CFAE, gurb ag an gCúirt Bhreithiúnais amháin atá dlínse chun pionóis airgeadais a fhorchur ar Bhallstát. Mar sin féin, i gcomhthéacs imeachtaí arna dtionscnamh ar bhonn na forála sin, níl ach cumhacht theoranta ag an gCúirt measúnú a dhéanamh, ós rud é, i gcás ina gcinnfidh sí gur mainníodh oibleagáidí a chomhlíonadh, go mbeidh na tograí ón gCoimisiún ina gceangal ar an gCúirt maidir le cineál an phionóis airgeadais a fhéadfaidh sí a fhorchur agus maidir le huasmhéid an

smachtbhanna a fhéadfaidh sí a fhorchur (breithiúnas an 25 Aibreán 2024, *an Coimisiún* v *an Pholainn (an Treoir maidir le Sceithirí)*, C-147/23, EU:C:2024:346, mír 67 agus an cásdlí dá dtagraítear).

72 Agus a cumhacht á feidhmiú aici maidir leis an ábhar, mar a theorannaítear í leis na tograí ón gCoimisiún, is faoin gCúirt atá sé, méid na cnapshuime a shocrú a d'fhéadfaí a ordú don Bhallstát a íoc faoi Airteagal 260(3) CFAE, i méid atá oiriúnach, ar an gcéad dul síos, do na himthosca agus, ar an dara dul síos, comhréireach leis an sárú a rinneadh. I measc na dtosca atá ábhartha ina leith seo, tá tosca amhail tromchúis an tsáraithe a shuitear, an tréimhse inar lean an sárú agus cumas íocaíochta an Bhallstáit i dtrácht (breithiúnas an 25 Aibreán 2024, *an Coimisiún* v *an Pholainn (an Treoir maidir le Sceithirí)*, C-147/23, EU:C:2024:346, míreanna 68 agus 87 agus an cásdlí dá dtagraítear).

73 Ba cheart a mheabhrú freisin, i gcomhthéacs na cumhachta sin, nach bhfuil treoirlínte, amhail teachtaireachtaí ón gCoimisiún, ina gceangal ar an gCúirt, ach go gcuidíonn siad lena áirithiú go mbeidh gníomhartha na hinstitiúide féin trédhearcach, intuartha agus comhsheasmhach leis an deimhneacht dhlíthiúil nuair a chuireann an institiúid sin tograí faoi bhráid na Cúirte (breithiúnas an 25 Aibreán 2024, *an Coimisiún* v *an Pholainn (an Treoir maidir le Sceithirí)*, C-147/23, EU:C:2024:346, mír 69 agus an cásdlí dá dtagraítear).

74 Sa chás seo, bhí an Coimisiún ag brath ar Theachtaireacht 2023 chun údar a thabhairt lena iarratas go n-ordófaí don Ungáir cnapshuim a íoc, agus chun méid na cnapshuime sin a shocrú.

75 Sa chéad áit, maidir le tromchúis an tsáraithe a shuitear, is léir ó phointe 3.2 de Theachtaireacht 2023, dar leis an gCoimisiún, go meastar i gcónaí gur sárú tromchúiseach é mainneachtain fógra a thabhairt maidir le forálacha lena gcumasaítear trasuí treorach arna glacadh faoi nós imeachta reachtach. Dá bhrí sin, tá comhéifeacht 10 curtha i bhfeidhm ag an gCoimisiún maidir le tromchúis.

76 Cuireann an Ungáir i gcoinne leibhéal na comhéifeachta sin agus nádúr uathoibríoch a cur i bhfeidhm i gcúinsí na mainneachtana a shuitear.

77 I ndáil leis sin, ba cheart a mheabhrú gur oibleagáidí bunúsacha de chuid na mBallstát iad an oibleagáid forálacha a ghlacadh chun a áirithiú go ndéantar treoir a thrasuí go hiomlán agus an oibleagáid fógra a thabhairt don Choimisiún d'fhonn éifeachtacht iomlán dhlí an Aontais a áirithiú, agus nach mór, dá bhrí sin, a mheas gur sárú tromchúiseach é mainneachtain na n-oibleagáidí sin a chomhlíonadh (breithiúnas an 25 Aibreán 2024, *an Coimisiún* v *an Pholainn (Treoir maidir le Sceithirí)*, C-147/23, EU:C:2024:346, mír 72 agus an cásdlí dá dtagraítear).

78 Sa chás seo, ní mór a thabhairt faoi deara gur ionstraim ríthábhachtach de dhlí an Aontais í Treoir 2019/1937 sa mhéid is go leagtar síos inti, de bhun Airteagal 1 di, arna léamh i gcomhar le haithris 1 di, caighdeáin chomhchoiteanna íosta lena bhforáiltear d'ardleibhéal cosanta cothroime agus éifeachtaí de dhaoine a thuairiscíonn sáruithe ar dhlí an Aontais i réimsí inar dócha go ndéanfadh sáruithe den sórt sin dochar ar leith don leas ginearálta. Go deimhin, trí chóras a bhunú le cosaint a thabhairt do dhaoine a thuairiscíonn sáruithe ar dhlí an Aontais i gcomhthéacs oibre, cuidíonn an Treoir sin le díobháil do leas an phobail a chosc, i réimsí atá an-íogair, amhail soláthar poiblí, cosc ar sciúradh airgid agus maoiniú sceimhlitheoireachta, cosaint an chomhshaoil nó leasanna airgeadais an Aontais. Dá bhrí sin, leagtar síos le forálacha na Treorach sin oibleagáid, ar eintitis san earnáil phoiblí agus san earnáil phríobháideach araon, bealaí tuairiscithe inmheánacha agus nósanna imeachta maidir le tuairiscí a fháil agus bearta

leantacha a dhéanamh ina leith a chur ar bun, agus cearta na ndaoine a thuairiscíonn sáruithe ar dhlí an Aontais agus na coinníollacha faoina bhféadfaidís tairbhe a bhaint as an gcosaint dá bhforáiltear á ráthú ag an am céanna (breithiúnas an 25 Aibreán 2024, *an Coimisiún* v *an Pholainn (an Treoir maidir le Sceithirí)*, C-147/23, EU:C:2024:346, mír 73).

79 Is gá go ndeánfadh mainneachtain forálacha Threoir 2019/1937 a thrasuí laistigh den tréimhse fhorordaithe díobháil do dhlí an Aontais agus dá chur i bhfeidhm aonfhoirmeach agus éifeachtach, ós rud é go bhféadfadh sé nach dtuairisceofar sáruithe ar an dlí sin mura féidir le daoine a bhfuil eolas acu ar sháruithe den sórt sin tairbhe a bhaint as an gcosaint i gcoinne frithbhearta a d'fhéadfadh a bheith ann (breithiúnas an 25 Aibreán 2024, *an Coimisiún* v *an Pholainn (an Treoir maidir le Sceithirí)*, C-147/23, EU:C:2024:346, mír 74).

80 Mar sin féin, ní mór méid na smachtbhannaí airgeadais arna bhforchur ar Bhallstát de bhun Airteagal 260(3) CFAE a bheith oiriúnach do na himthosca agus comhréireach leis an sárú a rinneadh (breithiúnas an 25 Aibreán 2024, *an Coimisiún* v *an Pholainn (an Treoir maidir le Sceithirí)*, C-147/23, EU:C:2024:346, mír 75), mar a mheabhraítear i mír 72 den bhreithiúnas seo.

81 Ar an gcúis sin, chinn an Chúirt Bhreithiúnais go gcuirtear bac le cur i bhfeidhm uathoibríoch na comhéifeachta céanna don tromchúis i ngach cás ina raibh mainneachtain treoir a thrasuí go hiomlán agus, dá bhrí sin, i gcás mainneachtain fógra a thabhairt faoi na bearta lena dtrasuitear an Treoir sin, ar mhéid na smachtbhannaí airgeadais a oiriúnú do na himthosca a bhaineann leis an sárú agus ar smachtbhanna comhréireacha a fhorchur (breithiúnas an 25 Aibreán 2024, *an Coimisiún* v *an Pholainn (an Treoir maidir le Sceithirí)*, C-147/23, EU:C:2024:346, mír 76).

82 I ndáil leis sin, chuir an Chúirt Bhreithiúnais in iúl, trína ghlacadh nach mór a mheas go bhfuil an tromchúis chéanna ag baint le mainneachtain an oibleagáid fógra a thabhairt faoi bhearta trasuite a chomhlíonadh, gan beann ar an treoir lena mbaineann, ní féidir leis an gCoimisiún na smachtbhannaí airgeadais a oiriúnú d'éifeachtaí ar leasanna poiblí agus príobháideacha a bhaineann le mainneachtain an oibleagáid a chomhlíonadh, dá bhforáiltear i bpointe 3.2.2 de Theachtaireacht 2023 (breithiúnas an 25 Aibreán 2024, *an Coimisiún* v *an Pholainn (an Treoir maidir le Sceithirí)*, C-147/23, EU:C:2024:346, mír 77).

83 Sa chás i dtrácht, d'áitigh an Ungáir, ina cosaint, gurbh ann do rialacha áirithe lena gcosnaítear daoine a thuairiscíonn sáruithe ar an dlí ina reachtaíocht sular glacadh Dlí Uimh. XXV de 2023 agus Foraithne an Rialtais Uimh. 225/2023.

84 Dá bhrí sin, an 12 Meitheamh 2023, thug an Ungáir fógra don Choimisiún faoi 11 dhlí a mhaíonn an Ungáir a rinne forálacha áirithe de Threoir 2019/1937 a thrasuí.

85 Sna himthosca sin, ní mór a chinneadh, nach bhfuil sé suite go raibh iarmhairtí na mainneachtana a suíodh sa chás seo ar leasanna príobháideacha agus poiblí chomh diúltach céanna amhail i gcás mainneachtain iomlán Treoir 2019/1937 a thrasuí (féach, chuige sin, breithiúnas an 25 Aibreán 2024, *an Coimisiún* v *an Pholainn (an Treoir maidir le Sceithirí)*, C-147/23, EU:C:2024:346, mír 92).

86 Is amhlaidh fós go bhfuil na forálacha ar thug an Ungáir fógra ina leith scaipthe ar fud an dlíchórais náisiúnta agus, contrártha leis an gceanglas a leagtar síos in Airteagal 26(3) de Threoir 2019/1937, ní dhéantar tagairt shainráite don chosaint a fhorordaítear leis an Treoir sin.

87 Tá an easpa rialacha soiléire agus sonracha maidir le cosaint daoine a thuairiscíonn sáruithe ar dhlí an Aontais, mar a fhoráiltear i dTreoir 2019/1937, ina bhac ar chosaint éifeachtach na ndaoine sin agus, dá bhrí sin, féadfaidh sé, dá bhrí sin, amhras a chaitheamh ar chur i bhfeidhm aonfhoirmeach agus éifeachtach dhlí an Aontais sna réimsí a chumhdaítear leis an treoir sin (breithiúnas an 25 Aibreán 2024, *an Coimisiún* v *an Pholainn (an Treoir maidir le Sceithirí)*, C-147/23, EU:C:2024:346, mír 94).

88 Mar a mheabhraítear i mír 78 thuas, trí chóras a bhunú chun ardleibhéal cosanta a thabhairt do dhaoine a thuairiscíonn sáruithe ar dhlí an Aontais i gcomhthéacs oibre, tá Treoir 2019/1937 ina rannchuidiú le dochar do leas an phobail a chosc, i réimsí atá thar a bheith íogair, amhail soláthar poiblí, cosc ar sciúradh airgid agus maoiniú sceimhlitheoirí, agus cosaint an chomhshaoil nó cosaint leasanna airgeadais an Aontais Eorpaigh (breithiúnas an 25 Aibreán 2024, *an Coimisiún* v *an Pholainn (an Treoir maidir le Sceithirí)*, C-147/23, EU:C:2024:346, mír 95).

89 Ina theannta sin, mar a shonraítear i mír 79 thuas, gan cosaint éifeachtach, féadfar daoine a bhfuil eolas acu ar shárú ar dhlí an Aontais i réimsí den sórt sin a dhíspreagadh iad a thuairisciú i gcás ina bhféadfaidh siad, trí amhlaidh a dhéanamh, iad féin a chur i mbaol frithbhirt (breithiúnas an 25 Aibreán 2024, *an Coimisiún* v *an Pholainn (an Treoir maidir le Sceithirí)*, C-147/23, EU:C:2024:346, mír 96).

90 Dá réir sin, i bhfianaise an chuspóra a leagtar amach in Airteagal 1 de Threoir 2019/1937, arna léamh i gcomhar le haithris 1 di, tá an mhainneachtain na dlíthe, na rialacháin agus na forálacha riaracháin is gá a ghlacadh chun an treoir a thrasuí go hiomlán agus go beacht thar a bheith tromchúiseach (breithiúnas an 25 Aibreán 2024, *an Coimisiún v an Pholainn (an Treoir maidir le Sceithirí)*, C-147/23, EU:C:2024:346, mír 97).

91 Maidir leis na himthosca maolaitheacha a bhfuil an Ungáir ag brath orthu, ba cheart a chur i bhfios go láidir nach bhfuil aon tionchar ag an argóint go bhfuil an Ballstát sin, den chéad uair, ina ábhar d'imeachtaí um shárú faoi Airteagal 260(3) CFAE ar na hiarmhairtí a bhaineann le mainneachtain an treoir atá i gceist a thrasuí ar mhaithe le leasanna príobháideacha agus poiblí. Thairis sin, i gCás C-310/12, bhí ar an mBallstát sin é féin a chosaint ar chaingean mar gheall ar mhainneachtain oibleagáidí faoin bhforáil sin a chomhlíonadh go dtí gur tharraing an Coimisiún a chaingean siar, i bhfianaise fhógra na hUngáire maidir le trasuí iomlán Threoir 2008/98/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 19 Samhain 2008 maidir le dramhaíl (IO 2008 L 312, lch. 3).

92 Ina theannta sin, de réir cásdlí socair, ní fhéadfaidh Ballstát brath ar mhainneachtain Ballstát eile a n-oibleagáidí a chomhlíonadh chun údar a thabhairt lena mhainneachtain féin a n-oibleagáidí faoin gConradh a chomhlíonadh (breithiúnas an 11 Iúil 2018, *an Coimisiún* v *an Bheilg*, C-356/15, EU:C:2018:555, mír 106 agus an cásdlí dá dtagraítear).

93 Sna himthosca sin, ní féidir leis an Ungáir brath, mar imthoisc lena maolaítear tromchúis a mainneachtana oibleagáidí a chomhlíonadh, ar an moill a chuir Ballstáit áirithe ar Threoir 2019/1937 a thrasuí.

94 Sa dara háit, i gcomhthéacs an mheasúnaithe ar fhad an tsáraithe, ní mór a mheabhrú, maidir le tús na tréimhse nach mór a chur san áireamh agus méid na cnapshuime á shocrú, nach é an dáta atá le cur san áireamh chun measúnú a dhéanamh ar fhad an tsáraithe atá i gceist dáta éaga na tréimhse a leagtar síos i dtuairim réasúnaithe an Choimisiúin, ach an dáta a rachaidh an tréimhse

a leagtar síos leis an Treoir atá i gceist a thrasuí in éag, eadhon an 17 Nollaig 2021 (breithiúnas an 25 Aibreán 2024, *an Coimisiún* v *an Pholainn (an Treoir maidir le Sceithirí)*, C-147/23, EU:C:2024:346, mír 80 agus an cásdlí dá dtagraítear).

95 Tá comhthuiscint ann nár ghlac an Ungáir, ar dhul in éag na tréimhse chun an Treoir a thrasuí a leagtar síos in Airteagal 26(1) de Threoir 2019/1937, eadhon an 17 Nollaig 2021, na forálacha reachtaíochta, rialúcháin agus riaracháin is gá chun trasuí sonrach agus iomlán na Treorach sin a áirithiú agus, dá bhrí sin, nár thug sí fógra don Choimisiún faoi na forálacha sin, atá contrártha leis an méid dá bhforáiltear in Airteagal 26(3) den Treoir sin. Dá bhrí sin, mhair an mhainneachtain oibleagáidí a chomhlíonadh atá i gceist, nár tháinig chun críche go dtí an 24 Iúil 2023, le teacht i bhfeidhm Dhlí Uimh. XXV de 2023 agus Fhoraithne an Rialtais Uimh. 225/2023, ar feadh níos mó ná bliain go leith.

96 Sa tríú háit, maidir le cumas an Bhallstáit atá i gceist íocaíocht a dhéanamh, is léir ó chásdlí na Cúirte, gan dochar don fhéidearthacht atá ag an gCoimisiún smachtbhannaí airgeadais a mholadh bunaithe ar roinnt critéar, d'fhonn, go háirithe, diall réasúnach a choinneáil idir na Ballstáit éagsúla, nach mór OTI an Stáit sin a chur san áireamh mar phríomhfhachtóir chun measúnú a dhéanamh ar a chumas íocaíochta agus chun smachtbhannaí atá díspreagthach agus comhréireach go leor a shocrú, d'fhonn cosc éifeachtach a chur ar sháruithe comhchosúla ar dhlí an Aontais amach anseo (breithiúnas an 25 Aibreán 2024, *an Coimisiún* v *an Pholainn (an Treoir maidir le Sceithirí)*, C-147/23, EU:C:2024:346, mír 81 agus an cásdlí dá dtagraítear).

97 I ndáil leis sin, dhearbhaigh an Chúirt Bhreithiúnais go comhsheasmhach gur gá an fhorbairt is déanaí in OTI an Bhallstáit sin a chur san áireamh, amhail an fhorbairt a bhí ann tráth an scrúdaithe a rinne an Chúirt Bhreithiúnais ar na fíorais (breithiúnas an 25 Aibreán 2024, *an Coimisiún* v *an Pholainn (an Treoir maidir le Sceithirí)*, C-147/23, EU:C:2024:346, mír 82 agus an cásdlí dá dtagraítear).

98 Sa chás seo, sainítear an fachtóir 'n', arb ionann é agus cumas an Bhallstáit lena mbaineann íocaíocht a dhéanamh i ndáil le cumas na mBallstát eile íocaíocht a dhéanamh, arna cur i bhfeidhm ag an gCoimisiún i gcomhréir le pointí 3.4 agus 4.2 de Theachtaireacht 2023, mar mheán ualaithe geoiméadrach d'OTI an Bhallstáit lena mbaineann i gcomparáid le meán OTInna na mBallstát, arb ionann é agus dhá thrian de ríomh an fhachtóra 'n', agus de dhaonra an Bhallstáit lena mbaineann i gcomparáid le meán dhaonra na mBallstát, arb ionann é agus aon trian de ríomh an fhachtóra 'n', mar is léir ón gcothromóid dá dtagraítear i mír 11 den bhreithiúnas seo. Tugann an Coimisiún údar leis an modh sin chun an fachtóir 'n' a ríomh tríd an gcuspóir diall réasúnach fhachtóirí 'n' na mBallstát a choinneáil, i gcomparáid le ríomh atá bunaithe ar OTI na mBallstát amháin agus tríd an gcuspóir cobhsaíocht áirithe a áirithiú agus an fachtóir 'n' á ríomh, ós rud é nach dócha go mbeidh éagsúlacht shuntasach sa daonra ar bhonn bliantúil (breithiúnas an 25 Aibreán 2024, *an Coimisiún* v *an Pholainn (an Treoir maidir le Sceithirí)*, C-147/23, EU:C:2024:346, mír 83 agus an cásdlí dá dtagraítear).

99 Chinn an Chúirt Bhreithiúnais, áfach, nach féidir i gcinneadh maidir le cumas an Bhallstáit lena mbaineann íocaíocht a dhéanamh, critéar déimeagrafach i gcomhréir leis na rialacha mionsonraithe a leagtar síos i bpointí 3.4 agus 4.2 de Theachtaireacht 2023 a chur san áireamh sa mhodh chun an fachtóir 'n' a ríomh (féach, chuige sin, breithiúnas an 25 Aibreán 2024, *an Coimisiún* v *an Pholainn (an Treoir maidir le Sceithirí)*, C-147/23, EU:C:2024:346, míreanna 84 go 86).

100 Dá bhrí sin, i gcomhréir leis an gcásdlí dá dtagraítear i mír 96 den bhreithiúnas seo agus in éagmais critéar ábhartha, arna chur ar aghaidh ag an gCoimisiún chun ríomh cobhsaí a áirithiú agus diall réasúnach ó fhachtóirí ‘n’ na mBallstát a choinneáil ar bun, ní mór méid na cnapshuime a shocrú trí mheán OTI na hUngáire le 3 bliana anuas a chur san áireamh.

101 I bhfianaise an mhéid sin go léir agus i bhfianaise na cumhachta a thugtar don Chúirt le hAirteagal 260(3) CFAE, lena bhforáiltear nach bhféadfaidh an Chúirt Bhreithiúnais, a mhéid a bhaineann leis an gcnapshuim, méid a shocrú atá níos mó ná an méid a chuir an Coimisiún in iúl, ní mór a mheas go gceanglaítear, chun cosc éifeachtach a chur ar sháruithe comhchosúla amach anseo atá cosúil leis an méid a eascraíonn as sárú ar Airteagal 26(1) de Threoir 2019/1937 agus dochar a dhéanamh d’éifeachtacht iomlán dhlí an Aontais, méid na cnapshuime a shocrú ag EUR 1 750 000.

Costais

102 Faoi Airteagal 138(1) de Rialacha Nós Imeachta na Cúirte Breithiúnais, ordófar don pháirtí caillteach na costais a íoc, má iarrtar iad i bpléadálacha an pháirtí a n-éireoidh leis. Ós rud é go bhfuil iarratas déanta ag an gCoimisiún go n-íocfaidh an Ungáir as na costais agus nár éirigh léi, ní mór a ordú don Ungáir, chomh maith lena costais féin, na costais arna dtabhú ag an gCoimisiún a íoc.

Ar na forais sin, dearbhaíonn agus rialaíonn an Chúirt (an Séú Dlísheomra) mar seo a leanas:

1. **Dearbhaítear, toisc nár ghlac sí, ar dhul in éag na tréimhse a fhorordaítear i dtuairim réasúnaithe an Choimisiúin an 22 Iúil 2022, na dlíthe, na rialacháin agus na forálacha riaracháin uile is gá chun Treoir (AE) 2019/1937 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 23 Deireadh Fómhair 2019 maidir le cosaint daoine a thuairiscíonn sáruithe ar dhlí an Aontais a chomhlíonadh, agus, toisc nár thug sí fógra faoi na forálacha sin don Choimisiún, gur mhainnigh an Ungáir a cuid oibleagáidí faoi Airteagal 26(1) agus (3) den Treoir sin a chomhlíonadh.**

2. **Ordaítear don Ungáir cnapshuim 1 750 000 euro a íoc leis an gCoimisiún Eorpach.**

3. **Ordaítear don Ungáir a costais féin agus na costais arna dtabhú ag an gCoimisiún Eorpach a íoc.**

[Sínithe]